

רון בכור

קו האופק: חינוך שמציב במרכז את האינטראקציה בין המורה לתלמיד

“אנחנו לא מנסים לפתח בני אדם שייצרו פתרונות, אלא להצמיח בני אדם שישאלו שאלות.”
רון בכור, מנהל בית הספר “אופק” למחוננים ומצטיינים בירושלים, מגדיר את תפקיד החינוך באמצעות מונחי חירות ואתיקה ושואל מה תפקיד המורה בסיפור של התלמיד

דניאל דותן בשיתוף בי"ס אופק

שנראה לאדם 'הכרחי' ולאפשר לו לבחור את מסלול חייו בעצמו. אחת המשימות הגדולות של המורה היא להפנות עבודו את המבט באמצעות הידע, אל תוך מקום הבחירה. בית הספר הוא המקום בו אנחנו נו יכולים לדבר על זה ולהתנסות בו. לנסות לעזור לכל תלמידה ותלמיד לראות מדוע החליטו לבחור מה שבחרו והאם הם מצוידיים בכלים ומיומנויות שדרכם הם יכולים להתבונן בבחירות שלהם.

רון בכור, הגיע לניהול "אופק" לפני כשנתיים מעולם התאטרון. הוא כתב ארבעה מחזות שהאחרון בהם - "שרבר", זכה בפסטיבל עכו בשנת 2016 בפרס ההצגה הטובה ביותר. הוא בעל תואר ראשון בפסיכוסופיה ותאטרון ותואר שני בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה מאוניברסיטת תל אביב, לימד שנים רבות במגמות תיאטרון בבתי ספר והוא בוגר "מנרל" - בית הספר למנהיגות חינוכית. "קרן מנרל עזרה לי לדייק את הפעולה שאני רוצה לעשות בעולם כדי לייצר ערך והשפעה. זו בדיוק ההכרעה האתית שאני הייתי צריך לעשות". הוא אומר.

מיהו הצוות החינוכי בבית ספר אופק?

"הצוות כולל מגוון רחב של מומחים ואוטוריטות בתחומם. המורים באופק הם האוטוריטה של הירע והם אלו שמעבירים אותו לתלמידים. יש להם תפקיד חשוב ואחראי מאוד בבחירת התכנים שראוי שילד או ילדה מחוננת ילמדו, ועליהם גם לשלוט בפרקטיקות הוראה ברמה גבוהה. בין המורים שלנו יש גם אנשי מקצוע כגון עורכי דין מצליחים בתחומם, אנשי היי-טק שמגיעים ללמד רובוטקה ותוכנה, ועוד אנשים מהשטח שיש להם ניסיון רחב ומעמיק."

ספר על בוגרי אופק, פורצי דרך בתחומם.

"פרופ' אמיר עמדי, ראש מכון ברוך איבצ'ר למוח, קוגניציה וטכנולוגיה בבית הספר לפסיכולוגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, מחוקרי המוח הבו לטים בישראל, בעל שם עולמי שהתפרסם לאחרונה בזכות חקר המאפשר לאנשים עיוורים לראות באי מצעות ריח, למד באופק. החיילת רופאה הראשונה בסירת מטכ"ל למדה באופק, ורבים מהבוגרים שלנו משתלבים בתחומי המדע, הרפואה והטכנולוגיה במ קומות הגבוהים ביותר."

כיצד היית רוצה לראות את בוגרי בית הספר משתלבים בחברה?

"חשוב לי שכל תלמיד ייקח חלק פעיל בתוך החברה האזרחית, אם זה במחקר, אם ביזמות חברתית ואם בשוק העבודה. חשוב לנו שיהיו לבוגרות והבוגרים את הכלים להרגיש מספיק חופשיים לבחור ולהכריע בשאלות האתיות ולבחור את המיקום או הדרך שלהם גם מתוך הסתכלות על מרכיבי החברה והאופן שבו הם רוצים לייצר ערך עבורה."

בשיתוף בי"ס אופק

מרחבי למידה ומשחק משותפים | צילומים: אלון טולדו

סיפריה פתוחה כחלק אורגני מהמרחב

אומר בכור. "תהליך הלמידה והחינוך מתחולל בדיוק במרווח הסינפטי הזה בין המורה לתלמיד. נדרשת התאמה בין שני הסובייקטים שאמורה להוביל בסופו של דבר, לחירות ואתיקה. שחרור האדם ולקחת בעלות על השאלה 'איך ראוי לחיות'. הדיסציפלינות שאנחנו מלמדים באופק מגדילות את דרגות החופש שלנו כי הן מרחיבות את הפריזמות שדרכן אנו מסתכלים על העולם. הפריזמות האלה מסייעות לנו כאנשים להתמ קם, לנקוט עמדה ולהכריע הכרעות אתיות". הוא אומר.

הסבר.

"כשאני שואל את עצמי 'איך ראוי לחיות' אני בו חר האם לעשות כך או אחרת, דרך משקפיים אתיות. לצורך כך אני צריך להגדיל את כמות העדשות שדרכן אני מסתכל על העולם - אלו הדיסציפלינות. חופש במובן הזה, הוא הבקשה להשתחרר מכל מה

למידה מגוונים. רוב הילדים המחוננים כמעט בהג דרתם הם 'לומדים עצמאיים', לכן אנו, בבית הספר, עובדים איתם הרבה על שיתוף ידע, עבודה בקבוצות ומרחבים משותפים ללמידה. זה מאפשר לנו מגוון רחב של שיטות הוראה ולמידה."

מה לגבי פעילויות חברתיות?

"אופק שם דגש גם על המרחב החברתי-רגשי של התלמידים, שאנו יודעים שהוא מאופיין באופן ייחודי אצל תלמידים מחוננים. אין הפרדה דיכוטומית בין המרחב החברתי-רגשי לבין המרחב האינטלקטואלי. אדרבא הוא מזין זה את זה. יש אצלנו סיורים למור זיאונים ולמרחבי טבע, ובבית הספר הקמנו מרכז צפי רות שבו אנחנו חוקרים את נדידת הציפורים, ואפילו שביל פרפרים, שלאורכו נשתלו שיחים מיוחדים כדי למשוך פרפרים למחקה. אנחנו לא מנסים לפתח בני אדם שייצרו פתרונות, אלא להצמיח בני אדם שישאלו שאלות. אנו מציבים את מיומנות החקר במרכז, מתוך הבנה שגם מיומנויות זה סוג של ידע המסייע לנו לפ ענה, להגדיל את העדשה ולגעת בעולם."

בשיחה עם בכור מתבהר שלא רק התלמידים, אלא גם הצוות המקצועי המוביל את בית הספר שואל את עצמו שאלות ממוקדות ללא הרף. למשל "מה תפקידו של המורה בסיפור של התלמיד?"

המטרות: חירות ואתיקה

"את תפקיד המורה התחלנו להגדיר מחדש, מהרגע שהבנו שההתנסות בבית הספר היא לא כדי להניח את הילד במרכז או את 'המורה במרכז'. האינטראקציה ציה בין המורה והתלמידה היא המרכזית בסיפור הזה."

בית הספר אופק שבירושלים, המרכז הגדול ביי שראל למחוננים ומצטיינים, מבקש לאפשר לתלמי דיו לחקר ולגלות את העולם בעצמם. כדי ללמוד ולהתפתח, התלמידים בבית הספר מתבקשים לשאול שאלות, להביע ספק ולהעז להיכנס מתוך חירות לעומקה של התרבות ממנה הם מגיעים ולתרבויות אחרות. "כל פעולה שנעשית בבית הספר, מרמת מערך השיעור בכיתה ועד השיחות האישיות עם התלמידים קשורה לאותו אלמנט מארגן", מסביר רן בכור, מנהל בית הספר. "את כל תהליכי הלמידה של התלמידים 'פירקנו' לחמש קטגוריות: נטייה ומיפוי, אינטראקציה, ידע, מיומנויות ותהליך."

למידה דיפרנציאלית

בית הספר שממוקם היום בשכונת רמות שבבירה, הוקם בשנות ה-80 כחלק מפרויקט מרכזי המחוננים הארצי של משרד החינוך. כיום ישנם 58 מרכזים כאלו בישראל. ב"אופק" הירושלמי לומדים תלמידי העיר מכיתות ג' עד ט' שעברו את המבחן של משרד החינוך לאיתור מחוננים ומצטיינים. לומדים בו תלמידים מבתי ספר ממלכתיים וממלכתיים-דתיים. הם מגיעים אחת לשבוע ליום לימודים שלם. "המפגש בין האוכ לוסיות מייצר מכנה משותף גבוה ומאפשר בין השאר חשיפה לעולמות 'אחרים משלי', חשיפה זו פותחת ומ צמיחה את הילדים; ומאפשרת לצמוח זה לצד זה, תוך ראיית ערך בעולמו של הזולת", מסביר בכור.

אילו שיעורים מועברים בבית הספר?

"בבית הספר יש חמש פקולטות: מדעי החברה, מדעי החיים, מדעי הטבע, מדעים מדויקים ומדעי הרוח. אנו מלמדים אותן באופן בין-תחומי ורבי תחומי. השיעורים שלנו מגוונים בהתאם - החל מלימודי משפט, לכלכלה ואסטרטגיה, דרך אמנות ותאטרון, ועד כימיה ושח מט. המודל הוא של למידה דיפרנציאלית, המנסה לתת מענים שונים לסגנונות

ראוי לציון

"בקיץ שיפצנו את בית הספר בעלות של 2.3 מיליון שקלים ויצרנו מרחבים פדגוגיים שמאפשרים למידה באמצעות שיתוף ידע דרך מרחבי למידה מגוונים ומשותפים, וכן חדרים לשיחות אישיות של מורים ותלמידים. כל תל מיד בבית הספר מקבל זמן אישי עם המורה שלו מתוך אותו קו מנחה שלנו של חשיבות האינטראקציה בין המורה והתלמיד."